

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี เป็นที่ยอมรับกันว่าการศึกษาคือเครื่องมือในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิดรวมถึงการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในด้านต่างๆ ที่จะประกอบอาชีพและดำรงชีวิต ได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2546, หน้า 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 6 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2546, หน้า 2) การพัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กเล็ก นับได้ว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นการส่งเสริมพัฒนาการเพื่อให้เด็กได้พัฒนาไปพร้อมๆ กันในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างแท้จริง (เยาวพา เดชะคุปต์, 2542, หน้า 2) และเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางถึงความสำคัญของเด็กเล็กว่าเป็นวัยที่สำคัญที่สุดสำหรับพัฒนาการของชีวิตมนุษย์ สิ่งใดที่เด็กได้รับประสบการณ์และเรียนรู้ในช่วง 5 ปีแรกของชีวิตจะมีผลต่อการวางรากฐานที่สำคัญต่อบุคลิกภาพของเด็ก ตามแผนปฏิบัติการ กำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดการศึกษาปฐมวัยหรือก่อนประถมศึกษา เป็นหน้าที่ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับโอนสถานที่ดูแลเด็ก อายุระหว่าง 3 - 5 ปีและให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการอื่น ได้แก่ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด กรมการศาสนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมการพัฒนาชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (เด็ก 3 ขวบ) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งศูนย์พัฒนาเด็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเองทั้งหมดเรียกว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชนผู้ปกครองได้รับบริการเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็กเล็กอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546, หน้า 1 - 8) ดังนั้นการดำเนินงานและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงมีความแตกต่างกัน มีความหลากหลายทั้งในด้านโครงสร้าง อาคาร สถานที่ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จึงได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงาน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นระเบียบ มีมาตรฐาน มีคุณภาพตามหลักวิชาการ ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานไว้ 6 ด้านคือ ด้านการบริหาร จัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กเล็ก

ปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบลมีปัญหาเกี่ยวกับการ ดำเนินงานตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นอันมาก พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียส่วนใหญ่ ไม่เข้าใจในการดำเนินงานมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะการบริหารการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างจากการบริหารการศึกษา ของส่วนกลาง รวมถึงความแตกต่างทางด้านวิชาการและความแตกต่างของแต่ละท้องถิ่น จึงทำ ให้ผู้ปกครองไม่เข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและขาดการมีส่วนร่วม (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 24)

การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่จังหวัดลพบุรี พบว่า การเริ่มดำเนินงาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลได้ดำเนินการก่อนสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลได้ ดำเนินการมาเป็นเวลาเพียง 5 – 10 ปี ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลพบว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประจำองค์การบริหารส่วนตำบล ยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองเท่าที่ควร (สำนักงาน ท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี, 2550, หน้า 11)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการศึกษาการดำเนินงานตาม มาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดลพบุรี จึงสนใจศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากรด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กเล็ก เพื่อนำผล การศึกษาไปใช้เป็นพัฒนาเด็กเล็ก ข้อมูลให้องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตลพบุรี และผู้ที่ เกี่ยวข้องสำหรับประกอบการพิจารณา ส่งเสริม และปรับปรุงการดำเนินงานบริหารจัดการศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็น ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดลพบุรี

2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดลพบุรี เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้องค์การบริหารส่วนตำบล และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใน จังหวัดลพบุรีในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครอง จาก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดลพบุรี รวม 229 ศูนย์ แบ่งออกเป็นผู้บริหาร จำนวน 229 คน ผู้ดูแลเด็ก 241 คน ผู้ปกครองเด็ก 7,941 คน จำนวนทั้งสิ้น 8,411 คน (สำนักงานท้องถิ่น จังหวัดลพบุรี, 2556, หน้า 115)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากประชากรมีจำนวนที่แน่นอน (finite population) สูตรที่ใช้ในการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจึงใช้สูตรยามาเน่ (Yamane) ที่มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ในการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (สุรวิทย์ ศิริโกศาภิรมย์, 2546, หน้า 445) ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน ซึ่งดำเนินการสุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่ง คือ ผู้บริหาร ร้อยละ 25 จำนวน 96 คน ผู้ดูแลเด็ก ร้อยละ 25 จำนวน 96 คน และ ผู้ปกครองร้อยละ 50 จำนวน 192 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ (independent variables) ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบประกอบด้วย

2.1.1 เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

2.1.2 อายุ

- 1) ต่ำกว่า 35 ปี
- 2) 35-45 ปี
- 3) มากกว่า 45 ปี

2.1.3 ระดับการศึกษา

- 1) ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี
- 2) ระดับปริญญาตรี
- 3) ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

2.1.4 ตำแหน่ง

- 1) ผู้บริหาร
- 2) ผู้ดูแลเด็ก
- 3) ผู้ปกครองเด็ก

2.1.5 ขนาดขององค์กรการบริหารส่วนตำบล

- 1) เล็ก (รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า 6 ล้านบาท)
- 2) กลาง (รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุน 6-20 ล้านบาท)
- 3) ใหญ่ (รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนสูงกว่า 20 ล้านบาท)

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variables) ได้แก่ การดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดลพบุรี ได้แก่

- 1) ด้านการบริหารจัดการ
- 2) ด้านบุคลากร
- 3) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย
- 4) ด้านวิชาการ
- 5) ด้านการมีส่วนร่วม
- 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กเล็ก

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึก เจตคติ หรือประสบการณ์ของบุคคล กลุ่มบุคคล โดยการแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกร่วมกัน ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

การดำเนินงาน หมายถึง การจัดและการวางแผนการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดลพบุรี

มาตรฐาน หมายถึง การวางข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสำคัญที่มีอยู่หรือที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้เป็นหลักเกณฑ์ใช้กันทั่วไปจนเป็นปกติวิสัย โดยมุ่งให้บรรลุถึงความสำเร็จสูงสุดตามข้อกำหนดที่วางไว้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่ดูแล และการให้การศึกษาเด็กอายุระหว่าง 3 - 5 ปี มีฐานะ เทียบเท่าสถานศึกษา เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการต่างๆ ที่ถ่ายโอนให้อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด กรมการศาสนา กรมพัฒนาชุมชน

การดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การดำเนินการบริหาร จัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6 ด้าน คือ 1) การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการและ กิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วนและ 6) ด้านส่งเสริม เครือข่ายการพัฒนาเด็กเล็ก คือ

1) ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง การที่ผู้บังคับบัญชาดำเนินการตรวจตรา นิเทศ งาน แนะนำวิธีการทำงาน และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการทำงานของผู้บังคับบัญชาใน องค์ประกอบ 4 ประการ คือ การจูงใจ ภาวะผู้นำ การติดต่อสื่อสารทางการบริหาร และการ บริหารกลุ่มโดยมีเป้าหมายที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2) ด้านบุคลากร หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็กเล็ก ผู้ประกอบอาหาร ภารโรง และพนักงานจ้าง ที่ปฏิบัติหน้าที่อื่น จะต้องมีความสมบัติ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบล มีศักยภาพในการจัดการศึกษา อบรม เลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กเล็กได้อย่างถูกต้อง ตามหลักวิชาการด้วยความ เหมาะสมอย่างมีคุณภาพ

3) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย หมายถึง งานที่ดูแล บริเวณต่างๆ ของสถานศึกษา รวมไปถึงอาคารสถานที่ อาคารประกอบ ที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ของสถานศึกษา โดยรู้จักใช้อาคารให้เกิดประโยชน์สูงสุด รู้จักส่งเสริมบำรุงสภาพที่มีอยู่ให้คง สภาพดีและสนองความต้องการได้เพียงพอ

4) ด้านวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกอย่างทางด้านวิชาการใน สถานศึกษาที่เกี่ยวข้องหลักการพัฒนาการเรียนสอน ให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพ ส่งผล ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียน มีคุณภาพ อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของ สถานศึกษา ซึ่งเป็นหัวใจของโรงเรียน

5) ด้านการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการของการบริหารงานให้บรรลุ วัตถุประสงค์ในระยะเวลาที่กำหนดโดยนำความสามารถของผู้ปฏิบัติงานเข้ามาทำงานร่วมกันได้ อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นเป็นไปด้วยความร่วมมือกันของบุคลากร ซึ่ง

การทำงานจะได้ไม่เกิดการซ้ำซ้อนและไม่ขัดแย้งกันเกิดขึ้นในองค์กร และบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างรวดเร็วสอดคล้องกันภายในระยะเวลาที่กำหนด และเพิ่มประสิทธิภาพต่อผู้ปฏิบัติงาน

6) ด้านเครือข่ายการพัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การดำเนินงานใน การสร้าง เครือข่ายการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีความเข้มแข็ง ด้วยความร่วมมือร่วมใจในทุกภาค ส่วน ผ่านกระบวนการวางแผนงาน จัดปฏิทินงาน การปฏิบัติงานตามแผนงานที่กำหนดไว้ การ ประเมินผลการดำเนินงาน การปรับปรุงและพัฒนา เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดและเต็มตาม ศักยภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง การปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก โดยการสร้างเครือข่ายการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีความเข้มแข็ง ด้วยความร่วมมือ ร่วมใจในทุกภาคส่วน ผ่านกระบวนการวางแผนงาน จัดปฏิทินงาน การปฏิบัติงานตามแผนงาน ที่กำหนดไว้ การประเมินผลการดำเนินงาน การปรับปรุงและพัฒนา เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่าง สูงสุดและเต็มตามศักยภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางการ พัฒนาเด็กปฐมวัย

ผู้บริหาร หมายถึง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดลพบุรี

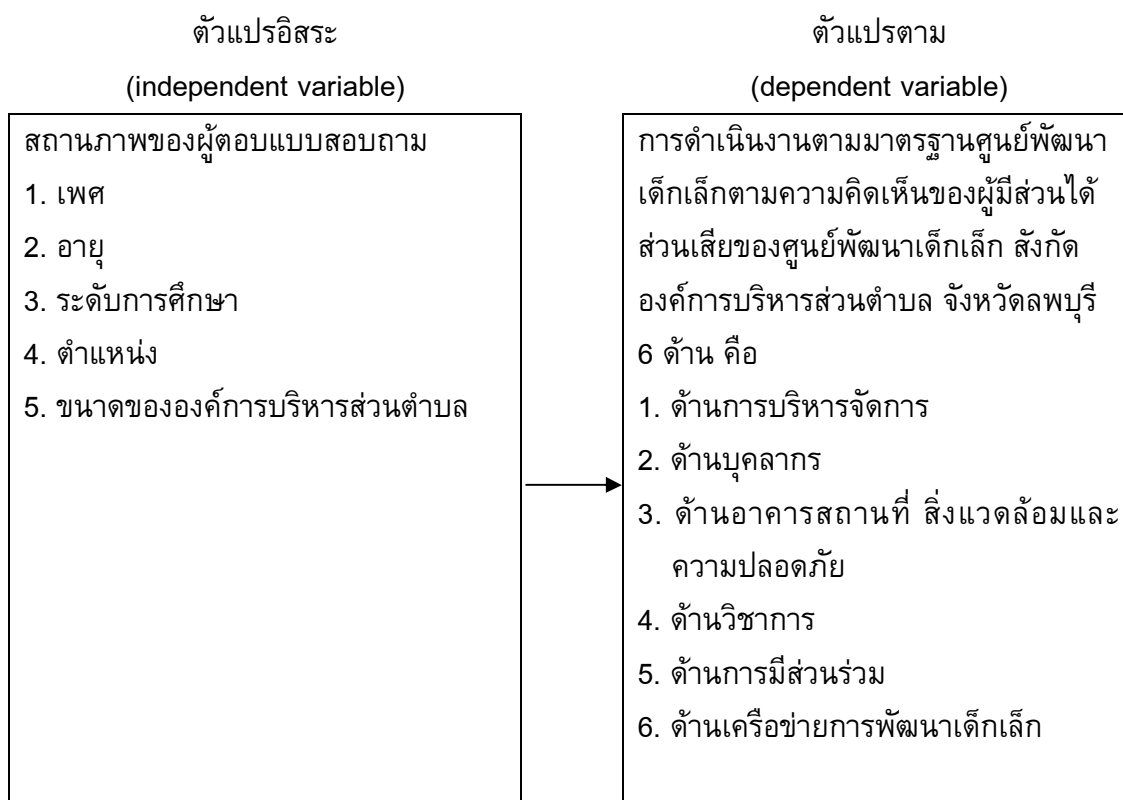
ผู้ดูแลเด็ก หมายถึง บุคลากรที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคัดเลือกและแต่งตั้งจากผู้ ที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ เพื่อปฏิบัติหน้าที่หลักในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และ ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา

ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ที่อยู่ดูแลเด็กคอยไปรับไปส่ง หรือทำหน้าที่แทนพ่อแม่

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง สมทตำบลที่ได้รับประกาศยกฐานะเป็นองค์การ บริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ใน เขตพื้นที่จังหวัดลพบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงการดำเนินงานตาม มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดลพบุรี โดยใช้แนวคิดของสำนักประสานและพัฒนาการ จัดการศึกษาท้องถิ่น (2547, หน้า 2) ที่นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. การดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดลพบุรี อยู่ในระดับปานกลาง

2. การดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล